

خب اسلام بر پایه‌ی عقل و ایمان است. کل برنامه‌های اسلامی را با عقل و ایمان باید سنجید و فهمید و عمل کرد. اینها نه عقل داشتند، نه ایمان. پیغمبر وارد این جامعه شد؛ یعنی این بیانات الهی را، وحی الهی را، کلام خدا را برای یک چنین مردمی تلاوت کرد و توانست در طول مدت سیزده سال — که سیزده سال زمانی ا طولانی نیست — از بین همین مردم، عمار درست کند، ابوذر درست کند، مقداد درست کند؛ از بین همین مردم!

۱۴۰۴/۱۰/۲۷

▼ حرف روز

تراستی‌ها چگونه شکل گرفتند؟

شکل‌گیری شرکت‌های تراستی یا معتمدان فروش نفت، پدیده‌ای نیست که به سال‌های اخیر یا عملکرد یک وزیر خاص بازگردد؛ بلکه ریشه آن را باید در سال‌هایی جست‌وجو کرد که تحریم‌های اقتصادی علیه ایران تشدید شد و فروش و انتقال درآمدهای نفتی با محدودیت‌های جدی مواجه شد. در چنین شرایطی، استفاده از واسطه‌ها و شرکت‌های مورد اعتماد برای ادامه صادرات نفت و بازگرداندن منابع حاصل از فروش آن، به یکی از راهکارهای ناگزیر اقتصاد ایران تبدیل شد.

وزارت نفت در واکنش به برخی گزارش‌ها درباره عملکرد تراستی‌ها اعلام کرده است که اساس شکل‌گیری این شرکت‌ها به سال‌های گذشته و تشدید تحریم‌ها بازمی‌گردد. اداره کل روابط عمومی وزارت نفت با انتقاد از برخی مطالب منتشرشده، تأکید کرده است که ادعاهای مطرح‌شده درباره ارتباط شکل‌گیری یا افزایش تراستی‌ها با وزیر نفت کنونی، فاقد مبنای واقعی است.

واقعیت این است که تحریم نفت ایران، سازوکارهای رسمی و معمول تجارت بین‌المللی را هدف قرار داده و کشور را ناچار کرده است برای حفظ صادرات نفت و دسترسی به درآمدهای آن، مسیرهای جایگزین ایجاد کند. بنابراین، تراستی‌ها را نمی‌توان بدون توجه به شرایط تحریمی تحلیل کرد. اصل استفاده از این سازوکار، پیش از آنکه یک انتخاب مطلوب باشد، نتیجه فشار اقتصادی و محدودیت‌هایی است که از سوی آمریکا و متحدانش بر اقتصاد ایران تحمیل شده است.

البته این موضوع به معنای نادیده گرفتن ضرورت نظارت بر عملکرد تراستی‌ها نیست. هنگامی که فعالیت اقتصادی به دلیل تحریم‌ها از مسیرهای غیرمعارف انجام می‌شود، احتمال سوءاستفاده برخی افراد یا شرکت‌ها نیز افزایش پیدا می‌کند. به همین دلیل، مسئله اصلی باید تقویت نظارت، شفافیت و سازوکارهای کنترلی باشد، نه نسبت دادن اصل وجود تراستی‌ها به یک دولت یا یک وزیر.

در این میان، انتشار ادعاهای بدون سند و نسبت دادن تمام مشکلات مربوط به تراستی‌ها به وزارت نفت، می‌تواند صورت مسئله را تغییر دهد.

اگر برخی تراستی‌ها در شرایط تحریم مرتکب تخلف یا سوءاستفاده شده‌اند، باید با آنها برخورد شود؛ اما این مسئله نباید موجب نادیده گرفتن واقعیت مهم‌تری شود که پیدایش چنین ساختاری اساساً محصول فشار تحریم‌هاست.

از این منظر، بحث تراستی‌ها را باید در دو سطح دنبال کرد: نخست، ضرورت حفظ مسیرهای فروش نفت و بازگشت منابع ارزی در شرایط تحریم و دوم، ایجاد سازوکارهای دقیق برای جلوگیری از سوءاستفاده. تبدیل این مسئله به نزاع سیاسی درباره وزیر نفت، بدون توجه به ریشه‌های تحریمی آن، نه کمکی به حل مشکل می‌کند و نه تصویری دقیق از واقعیت ارائه می‌دهد.

[علی قاسمی]

▼ گزارش

امارات و تناقض میان حمایت از فلسطین و رابطه با رژیم صهیونی

برگزاری رویداد «امارات فلسطین را دوست دارد» در دبی، بار دیگر بحث درباره فاصله میان مواضع اعلامی ابوظبی در حمایت از فلسطین و روابط سیاسی و اقتصادی این کشور با رژیم صهیونی را مطرح کرده است. این مراسم شبیه گذشته در شهر نمایشگاهی اکسپو دبی و با حضور نمایان بن مبارک آل نهیان، وزیر تسامح و همزیستی امارات، عبیر الرحمی، سفیر فلسطین در ابوظبی و شماری از مسئولان، دیپلمات‌ها، فعالان اقتصادی و نمایندگان جامعه فلسطینی برگزار شد. برگزارکنندگان هدف از این برنامه را گرامیداشت فرهنگ و میراث فلسطینی و معرفی دستاوردهای فلسطینیان مقیم امارات عنوان کردند.

نهیان بن مبارک در این مراسم با اشاره به حضور گسترده فلسطینیان، این گردهمایی را «بزرگ‌ترین گردهمایی جامعه فلسطینی در جهان» توصیف کرد و گفت امارات محبت خود به فلسطین و مردم آن را نشان داده و به حمایت‌های انسانی و سیاسی از فلسطینیان ادامه خواهد داد. با این حال، هم‌زمان با این مراسم، انتقادهایی درباره تناقض میان چنین موضعی و مناسبت فزاینده ابوظبی با تل‌آویو مطرح شد. در همین رابطه، منی حوا، روزنامه‌نگار فلسطینی، برگزاری این مراسم را با روابط سیاسی و اقتصادی امارات و رژیم صهیونی در تضاد دانست و معتقد است نمی‌توان گفتمان حمایت از فلسطین را از مناسبات گسترده دو طرف جدا کرد.

این انتقادات در شرایطی مطرح می‌شود که روابط اقتصادی امارات و رژیم صهیونی پس از توافق عادی‌سازی سال ۲۰۲۰ توسعه قابل توجهی داشته است. طبق داده‌های رسمی امارات، حجم تجارت دو طرف در سال ۲۰۲۵ حدود ۳،۲۰۹ میلیارد دلار بوده و مجموع تجارت انباشته آنها از سپتامبر ۲۰۲۰ تا مارس ۲۰۲۶ به حدود ۱۴،۰۸ میلیارد دلار رسیده است. همچنین تجارت دو طرف در سه ماه نخست سال ۲۰۲۶ با رشد ۴،۸ درصدی نسبت به مدت مشابه سال قبل، به حدود ۷۸۸،۷ میلیون دلار افزایش یافته است.

فلزات گرانبه‌ها، آهن و فولاد، غلات، سوخت، ماشین‌آلات و تجهیزات برقی و تجهیزات پزشکی از جمله کالاهای اصلی مبادله‌شده میان دو طرف هستند. در نتیجه، برگزاری مراسم‌های حمایتی از فلسطین در کنار تداوم مناسبات گسترده با رژیم صهیونی، پرسشی اساسی را پیش روی سیاست خارجی ابوظبی قرار می‌دهد: مرز میان حمایت سیاسی و انسانی از فلسطین و حفظ روابط راهبردی و اقتصادی با رژیم صهیونی کجاست؟

[علی فاتح]

▼ خبر ویژه

سقوط آزاد ترامپ در نظرسنجی‌ها

نظرسنجی جدید مشترک خبرگزاری رویترز و مؤسسه ایپسوس نشان می‌دهد که محبوبیت دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور آمریکا، به پایین‌ترین سطح از زمان روی کار آمدن او در ژانویه ۲۰۲۵ یعنی فقط ۳۳ درصد رسیده است. بر اساس این گزارش، «رأی‌دهندگان آمریکایی از جنگ ایران و هزینه‌های زندگی مستأصل و ناراضی هستند» و ۷۱ درصد از آمریکایی‌ها از نحوه مدیریت هزینه‌های زندگی توسط ترامپ ناراضی هستند. همچنین فقط ۳۶ درصد از مردم، جنگ علیه ایران را تأیید می‌کنند. این نظرسنجی چهار روزه، در میان یک هزار و ۱۶۷ بزرگسال آمریکایی با حاشیه خطای ۳ درصد انجام شده است. کاهش محبوبیت ترامپ در حالی رخ می‌دهد که جنگ با ایران و محاصره تنگه هرمز، اقتصاد آمریکا را با بحران انرژی و افزایش قیمت بنزین مواجه کرده و ذخایر راهبردی نفت این کشور نیز به پایین‌ترین سطح در ۴۳ سال اخیر رسیده است. کارشناسان معتقدند ادامه این روند و ناتوانی دولت ترامپ در حل بحران‌های داخلی و خارجی، می‌تواند به شکست سنگین جمهوری خواهان در انتخابات میان‌دوره‌ای آینده منجر شود. این در حالی است که پیش‌تر نیز نظرسنجی‌های مختلف نشان داده بودند که اکثریت قریب به اتفاق آمریکایی‌ها خواستار پایان جنگ و کاهش هزینه‌های زندگی هستند. با نزدیک شدن به انتخابات میان‌دوره‌ای، انتظار می‌رود فشار بر ترامپ برای تغییر رویکرد و پایان دادن به بحران‌ها افزایش یابد. با این حال، به نظر می‌رسد دولت آمریکا همچنان بر سیاست‌های شکست‌خورده خود اصرار دارد و این موضوع می‌تواند پیامدهای سنگینی برای حزب جمهوری خواه به همراه داشته باشد. تحلیلگران سیاسی معتقدند که سقوط محبوبیت ترامپ، نشان‌دهنده نارضایتی عمیق افکار عمومی از عملکرد کاخ سفید در مدیریت جنگ و اقتصاد است.

بی‌اعتنائی جهان به تهدیدهای اقتصادی آمریکا علیه ایران

پایگاه خبری بلومبرگ در گزارشی با اشاره به تهدیدهای جنجالی اسکات بسنت، وزیر خزانه‌داری آمریکا، برای راه‌اندازی یک «حمله همه‌جانبه اقتصادی» علیه ایران، نوشت که این تهدیدها تا پایان هفته با «بی‌اعتنائی و شانه خالی کردن محسوس کشورهای منطقه و عدم تحقق انتظارات ناظران بین‌المللی» همراه شده است. به گزارش بلومبرگ، کشورهایی که دارای روابط دیرینه اقتصادی و تجاری با تهران هستند، این تهدیدها را به‌طور کامل نادیده گرفته‌اند و کارشناسان و تحلیل‌گران ارشد بین‌المللی نیز اقدامات اعلام‌شده از سوی واشنگتن را بسیار کمتر از تبلیغات پرحجم و مانورهای رسانه‌ای اولیه ایالات متحده می‌دانند. در این میان، دولت چین که حدود ۹۰ درصد از کل صادرات نفت ایران را خریداری می‌کند، به جای عقب‌نشینی در برابر خط‌ونشان‌های واشنگتن، هشدار صریح و قاطعانه به ایالات متحده صادر کرده است. هم‌زمان در حوزه مبادلات مالی، شعب بانک‌های ایرانی در خلیج فارس همچنان فعال باقی مانده و پروازهای تجاری و مسافری میان ایران و کشورهای همسایه نظیر ترکیه و امارات متحده عربی کماکان در جریان است. الکس زردن، مقام سابق خزانه‌داری آمریکا، در تحلیل این تحولات تصریح کرد که اقدامات عمومی و اجرایی صورت گرفته توسط وزارت خزانه‌داری، «به هیچ وجه با جنجال‌ها و مانورهای تبلیغاتی قبلی مطابقت ندارد». کارشناسان معتقدند هرگونه کمپین تحریمی مؤثر برای فلج کردن اقتصاد ایران، مستلزم هدف قرار دادن مستقیم بانک‌ها و نهادهای مالی چین است؛ اقدامی که ریسک بالای واکنش تلافی‌جویانه پکن را به همراه دارد. استیون فالون، مشاور ارشد مؤسسه مشاوره‌ای دی‌بی‌ام، با ارزیابی بی‌اثری اقدامات جدید واشنگتن تأکید کرد که «ایجاد یک انسداد و ایزوله‌سازی کلاً نفوذناپذیر علیه ایران امکان‌پذیر نیست».

سرعت ترخیص کالاهای اساسی بیشتر شد

سازمان غذا و دارو اعلام کرد که امکان صدور پروانه بهداشتی موقت واردات کالاهای اساسی از جمله برنج، روغن، حبوبات، جو و ذرت به‌صورت الکترونیکی در سامانه خدمت فراهم شده و فرایند آن حداکثر هشت روز زمان می‌برد. عبدالعظیم بهفر، مدیرکل فرآورده‌های غذایی و آشامیدنی سازمان غذا و دارو، با اشاره به ابلاغ دستورالعمل اجرایی صدور مجوزهای واردات فرآورده‌های خوراکی و آشامیدنی از طریق تجارت مرزی، اظهار کرد که این اقدام با هدف ایجاد وحدت رویه و استقرار سازوکاری نظام‌مند برای نظارت بر واردات کالاهای مشمول انجام شده است. وی تأکید کرد که معاونت‌های غذا و دارو و نظار بر گمرکات کشور مسئول اجرای صحیح و دقیق فرایند صدور پروانه بهداشتی موقت، نمونه‌برداری و بررسی مستندات مربوط به واردات این فرآورده‌ها هستند. بهفر ادامه داد که زمان اجرای فرایند در معاونت غذا و دارو، از زمان ثبت درخواست متقاضی تا نمونه‌برداری و دریافت نتایج آزمون، بدون احتساب زمان مربوط به اعلام و رفع نواقص، هشت روز تعیین شده است. وی همچنین خاطرنشان کرد که راهنمای فرایند صدور پروانه بهداشتی موقت واردات به منظور آگاهی معاونت‌های غذا و دارو و اطلاع‌رسانی به ذی‌نفعان ارائه شده است. اجرای این فرایند در راستای ساماندهی واردات از مسیر تجارت مرزی و تقویت نظارت بر سلامت فرآورده‌های خوراکی و آشامیدنی انجام می‌شود. این اقدام در شرايطی صورت می‌گیرد که با توجه به جنگ و محاصره دریایی، تسریع در ترخیص کالاهای اساسی از اهمیت بالایی برخوردار است و سازمان غذا و دارو با کاهش زمان صدور مجوزها، گام مؤثری در جهت تأمین سریع‌تر کالاهای اساسی و جلوگیری از کمبود آنها در بازار برداشته است.

کودتای آموزشی رژیم صهیونی در مدارس قدس اشغالی

روزنامه صهیونی هآرتس با اشاره به تحمیل برنامه درسی مورد تأیید رژیم صهیونی بر مدارس قدس اشغالی، فاش کرد که حدود ۴۵ هزار دانش‌آموز فلسطینی (۳۸ درصد از مجموع ۱۲۰ هزار دانش‌آموز در شرق قدس) امسال مجبور هستند بر اساس برنامه درسی اسرائیل تحصیل کنند. هآرتس این اقدام را «از سال ۱۹۶۷ که قدس به اشغال صهیونیست‌ها درآمد، بی‌سابقه» دانست و نوشت که این تغییر اختیاری نبوده، بلکه «نتیجه فشارهای شدید اسرائیل بر مدیران مدارس و مسئولان آموزشی» بوده است. به گزارش این روزنامه، هدف این فشارها، اجرای برنامه درسی رژیم صهیونی در میان دانش‌آموزان جدیدالورود در مقاطع ابتدایی و دبیرستان است تا این افراد به صورت اجباری از همان مراحل اولیه تحصیل در نظام آموزشی رژیم صهیونی ادغام شوند. معروف الرفاعی، سخنگوی استانداری قدس اشغالی، نسبت به پیامدهای خطرناک این تصمیم هشدار داد و آن را «تشدیدی خطرناک و بی‌سابقه از سال ۱۹۶۷» دانست که هدف از آن، «حمله مستقیم به هویت ملی و فرهنگی دانش‌آموزان فلسطینی» است. الرفاعی افزود که رژیم با حذف برنامه درسی فلسطین و جایگزینی آن با برنامه درسی رژیم که روایت اشغالگر را تثبیت می‌کند، در این برنامه جدید موضوعات اساسی از تاریخ فلسطین، از جمله اسرا و مسئله قدس را حذف یا به حاشیه رانده است و هدف نهایی، «تثبیت الحاق قدس و جداسازی آن از فلسطین» است.

◀ غلامحسین درزی، سفیر و کاردار نمایندگی جمهوری اسلامی ایران نزد سازمان ملل، در نامه‌ای به شورای امنیت حمله آمریکا به جزیره لارک را «نقض آشکار حاکمیت و تمامیت ارضی ایران» خواند و تأکید کرد: «تنها منبع ناامنی آزادی کشتیرانی در خلیج فارس و تنگه هرمز، رفتار غیرقانونی و تجاوزکارانه آمریکا و رژیم صهیونیستی است.» وی این حمله را نقض بند ۴ ماده ۲ منشور ملل متحد دانست و اعلام کرد نیروهای مسلح ایران در اعمال حق دفاع مشروع، پایگاه‌های آمریکا در اردن را هدف قرار دادند. درزی تصریح کرد ایران به هرگونه تجاوز قاطعانه و متناسب پاسخ خواهد داد.

◀ ذخایر راهبردی نفت آمریکا به ۲۸۶ میلیون بشکه رسید که کمترین میزان در ۴۴ سال گذشته است. این ذخایر کمتر از ۳۶ میلیون بشکه تا کف عملیاتی خود فاصله دارد. این کاهش در حالی رخ می‌دهد که ترامپ پیش‌تر جو بایدن را به دلیل کاهش ذخایر راهبردی، «مرد نابودکننده آمریکا» خوانده بود. کارشناسان هشدار داده‌اند نزدیک شدن به کف عملیاتی می‌تواند واشنگتن را برای مقابله با شوک‌های نفتی به شدت محدود کند.

◀ سازمان عملیات دریایی انگلیس از اصابت سه پرتابه نامشخص به یک نفتکش حین خروج از تنگه هرمز خبر داد. این حادثه در آب‌های ۳۱ کیلومتری نزدیک منطقه «الخصب» در شمال عمان رخ داد و باعث آتش‌سوزی در شناور شد. در بیانیه این سازمان آمده است: «خدمه نفتکش سالم هستند و آسیب زیست‌محیطی گزارش نشده است.» این سازمان به شناورهای نزدیک محل حادثه هشدار داد با احتیاط حرکت کنند.

◀ فرزانه انصاری، رئیس سازمان ملی استاندارد، از افزایش استانداردهای خودرو از ۸۵ به ۱۲۲ مورد خبر داد و گفت این تغییرات به‌صورت مرحله‌ای پیاده‌سازی می‌شود تا خودروهای ایرانی با استانداردهای روز دنیا همگام شوند. وی تأکید کرد: «برای اجرای این استانداردهای تازه، خودروسازان باید پلتفرم‌های خود را به سطحی برسانند که امکان تولید محصول با این ویژگی‌ها مهیا باشد.» انصاری همچنین بر ضرورت ایجاد زیرساخت‌های آزمایشگاهی لازم برای آزمون و عیارسنجی محصولات در داخل کشور تأکید کرد.

◀ دنیل دریسکول، معاون وزیر جنگ آمریکا، پس از ماه‌ها اختلاف با پیت هگزث، وزیر جنگ، استعفا داد. وال‌استریت ژورنال گزارش داد او استعفانامه خود را به دونالد ترامپ ارائه کرده و در روزهای آینده پنتاگون را ترک خواهد کرد. اختلافات دریسکول و هگزث بر سر جهت‌گیری ارتش آمریکا و اخراج مقامات ارشد نظامی بوده است. پیش‌تر گزارش شده بود هگزث قصد دارد شان پارنل، سخنگوی پنتاگون، را به عنوان جانشین او منصوب کند.